

ВСТУПНА ІНФОРМАЦІЯ

Співбесіда на Карту Поляка відбувається у формі розмови консула зі здобувачем і триває 10–15 хвилин. У процесі розмови здобувач повинен розповісти про себе та своє польське коріння (або інші підстави отримання Карти Поляка), обґрунтувати потребу в отриманні документу, а також продемонструвати рівень володіння польською мовою та орієнтування у польській історії, культурі, традиціях.

Питання консула можуть стосуватися найважливіших дат з історії Польщі, відомих поляків, визначних пам'яток чи національних символів. Консул може запитати, які польські свята і традиції збереглися у родині здобувача або навіть попросити заспівати колядку чи процитувати гімн. Потрібно вміти чітко представити своє польське походження, а також пояснити, навіщо потрібна саме вам Карта Поляка або Карта побуту. Стосовно останньої, можливі також запитання про те, як ви плануєте своє майбутнє у Польщі, де будете жити і яким чином себе утримувати.

Навіть якщо ви недосконало володієте польською мовою чи не до кінця розбираєтеся в історичних датах і фактах, важливо намагатися говорити, показати своє щире зацікавлення та загальну орієнтацію в сучасному житті й культурі Польщі.

ЧАСТИНА 1

1.1. АЛФАВІТ І ПРАВИЛА ЧИТАННЯ

Польська мова — це слов'янська мова, що виявляється передусім у схожості словника, а також у подібній структурі граматики. Але цілком покладатися на подібність теж не варто. Можна і помилитися. Є багато таких слів, що звучать подібно, навіть однаково, але значення у них різне. Наприклад, польське слово *pensja* (заробітна плата, пор. укр. пенсія — виплати непрацюючим людям похилого віку) або *spotykać się* (зустрічатися, пор. укр. — спотикається), *zapomnieć* (забути, пор. рос. запомнить — запам'ятати).

Ось ще найпоширеніші приклади таких слів:

- ◆ *dynia* — гарбуз, а не диня;
- ◆ *dywan* — килим, а не диван;
- ◆ *dużo* — багато, а не дуже (напр.: *bardzo dużo* — дуже багато);
- ◆ *gadać* — балакати, а не думати чи ворожити;
- ◆ *jutro* — завтра, а не ранок;
- ◆ *magazyn* — склад, а не магазин;
- ◆ *młodzieniec* — юнак, а не немовля;
- ◆ *ogon* — хвіст, а не вогонь;
- ◆ *owoc* — фрукт, а не овоч;
- ◆ *piłka* — м'яч, а не пилка;
- ◆ *puszka* — бляшана банка (напр., коли чи пива), а не гармата;
- ◆ *rozkaz* — наказ, а не розповідь;
- ◆ *sklep* — магазин, а не гробівець;
- ◆ *wcześnie* — рано, а не вчасно.

Наголос у польській мові завжди падає на **передостанній склад** (другий з кінця): *dziewczyna, podręcznik, autobus, metro*.

Укр.: Дівчина іде по вулиці.

Pol.: Dziewczyna idzie po ulicy.

Є винятки із цього правила, але їх незначна кількість. Напр.: *uniwersytet, czteryista*.

Польський алфавіт нараховує 32 букви. Більша частина з них вам відома, але є і особливі літери, властиві тільки польській мові. Специфічною є і польська вимова. З найбільшими труднощами стикаються українці при вимові м'яких шиплячих *ś* [шь], *ć* [чь], *dź* [джь]. Часто чуємо неправильну вимову у таких словах як *dzień* (дзень замість джень) чи *dziękuję* (дзенькую замість дженькує).

A a [a] auto	Ą ą [ом / он] bąk	B b [б] bardzo	C c [ц] cyrk	Ć ć [чь] ćma	D d [д] dom	E e [e] Ewa	ę [ем/ен] bęben
F f [ф] fotel	G g [г] gest	H h [х] hymn	I i [і] iskra	J j [й] jajko	K k [к] komin	L l [ль] las	Ł ł [л'] łapa
M m [м] matka	N n [н] nos	ń [нь] koń	O o [о] okno	Ó ó [у] stół	P p [п] Polska	R r [р] rower	S s [с] słońce
Ś ś [шь] ślimak	T t [т] traktor	U u [у] ulica	W w [в] waffle	Y y [и] dym	Z z [з] zamek	Ź ź [жь] źródło	Ż ż [ж] żaba

У польській мові є також так звані **двознаки** — сполучення літер, які читаються, як один звук.

¹ Цей звук читається подібно до англійського [w], він утворюється тільки губами і звучить нечітко. Українцям легше вимовляти його, як твердий [л] або [в], хоча ні перший, ні другий варіант вимови не є правильним.

sz [ш]	cz [ч]	szcz [шч]	ch [x]	dz [дз]	dź[дж]	dź [джь] dzi
szafa sześć szkoła zeszyt	czas kaczka czysty czytać	deszcz jeszcze szczotka szczerzy	mucha ucho chleb chłopak	dzwon chodzą dzwonić	dżem dżungla dżdżow- nica	dźwięk dźwięg dziew- czyna dziad
rz [ж] на початку слова, в оточенні голосних, після дзвінких <i>b, d, g, w, j</i>				rz [ш] після глухих <i>p, t, k, ch</i>		
rzeka burza rzadko korzeń		brzeg drzewo grzyb wrzask spojrzenie		przerwa trzy krzyk chrzan		

Ось приклад прочитання польського тексту:

Polacy to ludzie zazwyczaj mili i gościnni, chętnie przyjmują gości. Polki to dobre gospodynie, szczerze i serdeczne. Na ulicach polskich miast turysta widzi uśmiechnięte i przyjazne twarze. «Gość w dom — Bóg w dom» — tak mówi znane polskie przysłowie.

Поляци то людже зазвичай мілі і гошчінні, хентне пшийму-йов гошчні. Полькі то добре господине, щере і сердечне. На улицах польських мяст туриста віджі ушьмехненте і пшиязне тваже. «Го-шьчь в дом — Буг в дом» — так муві знане польське пшислове.

1.2. ПОЛЬСЬКІ ЧИСЛІВНИКИ

Кількісні числівники будуть потрібні передусім, щоб правильно назвати вік.

0	zero	-	21	dwadzieścia jeden
1	jeden	rok	30	trzydzieści
2	dwa	lata	40	czterdzieści
3	trzy		50	pięćdziesiąt
4	cztery		60	sześćdziesiąt
5	pięć	lat	70	siedemdziesiąt
6	sześć		80	osiemdziesiąt
7	siedem		90	dziewięćdziesiąt
8	osiem		100	sto
9	dziewięć		200	dwieście
10	dziesięć		300	trzysta
11	jedenaste		400	czteryście
12	dwanaście		500	pięćset
13	trzynaście		600	sześćset
14	czternaście		700	siedemset
15	piętnaście		800	osiemset
16	szesnaście		900	dziewięćset
17	siedemnaście		1000	tysiąc
18	osiemnaście		2000	dwa tysiące
19	dziewiętnaście	5000	pięć tysięcy	
20	dwadzieścia	100000	sto tysięcy	

- ◆ *Ile Pan ma lat? — Mam czterdzieści cztery lata.*
- ◆ *Ile lat miała Pani babcia, kiedy została przesiedlona na Ukrainę? — Skończyła zaledwie trzy lata.*

Порядкові числівники потрібні для називання дат, що необхідне при презентації, описі свят та історичних подій.

Коли називаємо дату якоїсь події, до числівника додаємо закінчення — **ego**: *pierwszego, drugiego, ósmego*. У складених числівниках типу *двадцять другий* закінчення додаємо до обидвох частин: *dwudziestego drugiego, trzydziestego pierwszego*.

1	pierwszy	16	szesnasty
2	drugi	17	siedemnasty
3	trzeci	18	osiemnasty
4	czwarty	19	dziewiętnasty
5	piąty	20	dwudziesty
6	szósty	30	trzydziesty
7	siódmy	40	czterdziesty
8	ósmý	50	pięćdziesiąty
9	dziewiąty	60	sześćdziesiąty
10	dziesiąty	70	siedemdziesiąty
11	jedenasty	80	osiemdziesiąty
12	dwunasty	90	dziewięćdziesiąty
13	trzynasty	100	setny
14	czternasty	1000	tysięczny
15	piętnasty	2000	dwutysięczny

- ◆ *Urodziłam się dwudziestego drugiego lutego tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego trzeciego roku.*
- ◆ *Polska przystąpiła do NATO w tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym dziewiątym roku.*
- ◆ *Nasza rodzina obchodzi Boże Narodzenie dwudziestego piątego grudnia.*
- ◆ *Jedenasty listopada to Święto Niepodległości Polski.*

